

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye**

Iskolai forduló

I. kategória 5-6. osztály

tanuló neve

tanuló iskolája

felkészítő tanár neve

Fogalmazás pontszáma: _____

Feladatlap pontszáma: _____

Összesített pontszám: _____

Feladatlapot összeállította:
Kapás Zoltánné szaktanácsadó
Kulcsár Marianna szaktanácsadó

1. BETŰKIRAKÓ

Alkoss a betűkből értelmes szavakat! Legalább 10 szót írd le a vonalra! Ügyelj a helyesírásra!
Összetett szavakért is jár pont!

A, G, O, R, S, S, T, Ú, V, Y

.....
.....

_____/10 pont

2. ÁLLATI KÖZMONDÁSOK

a) Az alábbi közmondásokból egy-egy állat neve hiányzik. Pótold!

- A) Sok az oroszlánt is megemészt.
- B) Vak is talál szemet.
- C) A is jóllakik, a káposzta is megmarad.
- D) iszik magában.
- E) Átesik a másik oldalára.
- F) Nem eszi meg a a telet.
- G) Jobb ma egy, mint holnap egy tűzok.
- H) Várja, hogy a sült a szájába repüljön.

_____/8 pont

b) Párosítsd a közmondást a jelentésével!

- 1. Általában nem múlik el a tél erősebb hideg nélkül.
- 2. Ellenkező végletbe esik.
- 3. Egyik fél sem jár rosszul.
- 4. Arra vár, hogy mindent megcsináljanak helyette.
- 5. Jobb a kicsi biztos, a bizonytalan nagynál.
- 6. Sok gyenge legyőzheti a magányos erőset.
- 7. Ostoba ember is rátalálhat az igazságra.
- 8. Mulatozni társaságban jó.

A	B	C	D	E	F	G	H

_____/8 pont

3. SMS

Gabi SMS-ben csak kisbetűket és ékezet nélküli magánhangzókat használ. Ráadásul nem alkalmazza a szóközöket és a mondatvégi írásjeleket sem. Írd le hibátlanul az SMS szövegét!

gyeretízperccelkorabbanazedzesrelacibacsibeszelniszeretnevelunkbárcsakaversenyről lenne szó gabi

.....
.....
.....

_____/6 pont

4. RÉGEN VOLT, HOGY IS VOLT...

Tudod-e, mit ábrázol a kép? Írd a kép alá a megfelelő régies szót!

kredenc, sezlon, mente, hokedli, fiáker, taliga, pruszlik, sparhelt, pantalló

a).....

b).....

c).....

d).....

e).....

f).....

g).....

h).....

i).....

_____/9 pont

5. VERSELJÜNK

Bencze Imre: Édes, ékes anyanyelvünk című versében nyelvünk különlegességére, egyediségére hívja fel a figyelmet. Négy versszakot idézünk a műből.

Pl.: Hibamentes mentő vagyok

Szőke Tisza partján *mentem*:

díszmagyarom vízbe esett,

díszes mentém menten *mentem*.

A következő három versszakból egy-egy szó hiányzik (többjelentésű vagy azonos alakú). Keresd meg versszakonként azt az egy szót! A verssorokba is írd be a megfelelő alakot!

a) Földmérő küzd öllel,

árhivatal szökő

ármentő a szökő.....

suszter inas bökö..... Hiányzó szó:

b) Harminc nyarat

mint a dinnye

anyósomat

én a pénzem Hiányzó szó:

c) Díjbirkózó győzött

nevét írják vörös

lezuhanyzott meleg

prímás várja forró Hiányzó szó:

_____/6 pont

6. ESZPERENTE

Ismert szólásokat, közmondásokat fogalmaztunk meg eszperente nyelven. Találd ki, melyikre gondoltunk!

Pl.: Fekhelyedet, mely esetben rendesen, esetleg nem rendesen veted meg, kellemesen, esetleg nem kellemesen szendereghetsz.

Megoldás: Ki mint veti ágát, úgy alussza álmát.

A) Egyed neked, nekem lentre vermel, helyette eshet bele.

.....

B) Terpeszkedj, merre fekhelyed leple enged, de ne messzebb!

.....

C) Ne menj sebesen, s meneteledet messzebb fejezheted be.

.....

D) Eme hengeres szerkezet, melybe levét, s egyebet tehetsz, nedves hely fele menve elrepedhet, s ezzel befellegzett.

.....

E) Egy felkent ember eleven helyzetben szellemet nevel, mert kellemes nevezettnek e helyzet.

.....

_____/10 pont

7. TABLÓ

Hogy hívják a képen látható embereket? Nevüket az arcvonásaikat alkotó betűkből állíthatjátok össze.

a).....

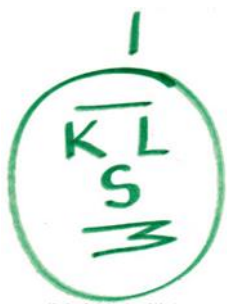
b).....

c).....

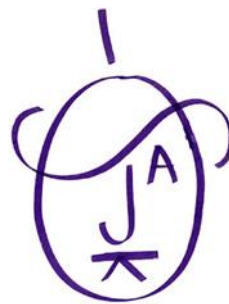
d).....

e).....

f).....

g).....

h).....

_____/8 pont

Az alábbi szólásokba hiba csúszott. Javítsd ki őket! Írd le helyesen a szólást a vonalra!

megoldódik a nyelve

1. régóta a gyomrában van
2. se feje, se farka
3. egy szőnyegen árulnak
4. számárra bízta a káposztát
5. két darálóban örölnék
6. megette a szalonnája javát
7. felkopik a szeme
8. fület szúr valakinek
9. kezénél fogva vezet
10. itatja a lovakat

_____/10 pont

Legyen minden szó vége **-fa**! Pl.: iszlám vallási vezető – kalifa, egyiptomi írásjel – hieroglifa
kanapé – szófa

- a) vicc
b) piaci árús
c) díj
d) versszak
e) hűtlen
f) arc
g) tűzgyújtásra használjuk

_____/7 pont

Az idén ünnepeljük híres írónk, Jókai Mór 200. születésnapját. Az ország híres mesemondója, ahogy őt nevezték, rajongott a Balatonért, csodátévő tengernek látta. Vásárolt is egy villát Balatonfüreden. A következő mondatokban egy-egy Balaton környéki település neve rejtőzik. Húzd alá az elrejtett nevet!

Ha gyöngyöt fűz, fő biztonság.

De szép az almád, ide adod?

Sok kagylót lel lenn a parton.

A huszár szólt először.

____/8 pont

11. NEM HAGYOTT EL A SZERENCSÉM

Legyen ez a történeted címe. Találj ki egy fordulatos elbeszélést hozzá! Ügyelj a tagolásra, a szóismétlésre, a rendezett külalakra!

_____/10 pont

[illegible]

**„Édes anyanyelv”
nyelvműveltségi verseny felső tagozatos tanulók részére
Bács-Kiskun vármegye
Iskolai forduló
I. kategória 5-6. osztály
Javítókulcs**

1. BETŰKIRAKÓ

rút, túr, út, vagy, vas, gyúr, sors, sas, sast, gyúrt, agy, agyú, úr, túros (régies kifejezés jelentése: kisebesedett, feltört pl.: Közös lónak túros a háta.), rag, ragot, gyors, vasút, gyorsvasút

Ha a diák talált az adott betűkkel más megoldást is, elfogadható.

Vigyázat! Csak az s szerepel kétszer, a többi betű csak egyszer. Nem lehet a megadott betűkből az egyszer szereplőket ugyanabban a szóban még egyszer felhasználni.

Minden helyes megoldás 1 pont. 10 szónál több helyes megoldás 0,5 pontot kaphat szavanként, de nem lehet + 5 pontnál többet szerezni. A plusz pontot külön kell feltüntetni az összpontszám után.

Összesen: 10 pont

2. ÁLLATI KÖZMONDÁSOK

- a) A) Sok **hangya** az oroszlánt is megemészti.
B) Vak **tyúk** is talál szemet.
C) A **kecske** is jóllakik, a káposzta is megmarad.
D) **Ökör** iszik magában.
E) Átesik a **ló** másik oldalára.
F) Nem eszi meg a **kutya** a telet.
G) Jobb ma egy **veréb**, mint holnap egy tűzok.
H) Várja, hogy a sült **galamb** a szájába repüljön.

Helyes válaszonként 1 pont.

Összesen: 8 pont

b)

A	B	C	D	E	F	G	H
6.	7.	3.	8.	2.	1.	5.	4.

Minden helyes válasz 1 pont.

Összesen: 8 pont

3. SMS

Gyere kicsit korábban az edzésre! Laci bácsi beszélni szeretne velünk. Bárcsak a versenyről lenne szó! Gabi

Minden mondat helyes tagolása 1 pont, helyes leírása 1 pont.

Összesen: 6 pont

4. RÉGEN VOLT, HOGY IS VOLT...

- a) **hokedli** b) **taliga** c) **fiáker** d) **sezlon** e) **kredenc** f) **sparhelt**
g) **pantalló** h) **mente** i) **pruszlik**

Helyes megoldásonként 1 pont.

Összesen: 9 pont

5. VERSELJÜNK

a) Földmérő küzd öllel, árral

árhivatal szökő árral,

ármentő a szökőárral,

suszter inas bökő árral

Hiányzó szó: **árral**

b) Harminc nyarat megértem,

mint a dinnye megértem,

anyósomat megértem,

én a pénzem megértem.

Hiányzó szó: **megértem**

c) Díjbirkózó győzött tussal,

nevét írják vörös tussal.,

lezuhanyzott meleg tussal.

prímás várja forró tussal.

Hiányzó szó: **tussal**

Helyes megoldás 2-2 pont. De csak akkor, ha a hiányzó helyekre is beírta a versenyző a helyes szóalakot.

Összesen: 6 pont

6. ESZPERENTE

A) Aki másnak vermet ás, maga esik bele.

B) Addig nyújtózkodj, amíg/ameddig a takaród ér!

C) Lassan járj, tovább érsz!

D) Addig jár a korsó a kútra, amíg el nem törik.

E) A jó pap is holtig tanul.

Helyes megoldásonként 2 pont.

Összesen: 10 pont

7. TABLÓ

a) Aladár

b) Orsolya

c) Mátyás

d) Sándor

e) Miklós

f) Piroska

g) Jóska

h) Anikó

Helyes megoldásonként 1 pont.

Összesen: 8 pont

8. ELRONTOTT SZÓLÁSOK

1. régóta a **begyében** van
2. se **füle**, se farka
3. egy **gyékényen** árulnak
4. **kecskére** bizza a káposztát
5. két **malomban** örölnek
6. megette a **kenyere** javát
7. felkopik az **álla**
8. **szemet** szúr valakinek
9. **orránál** fogva vezet
10. itatja az **egereket**

Helyes válaszonként 1 pont. A pont csak akkor jár, ha leírta a vonalra a versenyző a helyes formát.

Összesen: 10 pont

9. FÁS SZAVAK

- a) tréfa
- b) kofa
- c) tarifa
- d) strófa
- e) csalfa
- f) pofa
- g) gyufa

Helyes megoldásonként 1 pont.

Összesen: 7 pont

10. JÓKAI 200

Ej, ti hanyagoljátok a tanulást?

Liza már Dittá néninél van.

Csak egy salátát eszem este.

Ez zubog, lármásan csobog.

Helyes megoldásonként 1 pont.

Ha gyöngyöt fúz, fő biztonság.

De szép az almád, ide adod?

Sok kagylót lel lenn a parton.

A huszár szólt először.

Összesen: 8 pont

11. NEM HAGYOTT EL A SZERENCSEM

A fogalmazásban azt figyeljük meg, hogy a történetet milyen ötletesen írta meg a megadott címhez. Mennyire ügyelt a tartalmi igényességre, kifejtettségre, a mondat szerkesztésre, választékos, a témához illő stílusra, a szókinccsgazdagságra. Arra, hogy valóban a címről szólt-e az adott történet. Az összeállított munka tagolása jól nyomon követhető-e. Helyesírási hibáért és az írás külsőalakjáért nem vonunk le pontot.

*Címről szól, témataratás **1 pont***

*ötletesség **2 pont***

*tartalmi igényesség, kifejtettség **2 pont***

*témához illő stílus, mondat szerkesztés **2 pont***

*a szókinccs gazdagsága **2 pont***

*tagolás **1 pont***

Összesen: 10 pont

Elérhető pontszám: Feladatlap 90 pont (+5 pont) Fogalmazás 10 pont

Összesen: 100 pont

A plusz pontoknak akkor lesz jelentősége, ha azonos pontszámot értek el a versenyzők. A sorrendben előrébb kerül az, akinek több pluszpontja van.